

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok 4 koruny — hal. Na pol roka 2 " — " Na štvrt' roka... .. 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ' a vydavateľ' : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľ'stvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	---

Nech žije gróf Ferdinand Zichy !

Majiteľ zlatého runu, hlavný továrnik, vodca katolíkov Uhorska gróf Ferdinand *Zichy* 18. novembra vstupuje do 81. roku blahonosného života svojho, keď v úplnom zdraví telesnom a v čilej čerstvosti ducha z milosti Božej završil rok osemdesiaty.

Celý katolícky svet krajiny úprimne teší sa tomuto dňu. Nepočtené korporácie katolícke už od viacej týždňov takmer každodenne vyslovujú svoje blahoželania oslavovanému jubilantovi. Po celom Uhorsku nebude aj spolku a zdruzenia katolíkov, ktoré by deň 18. novembra tohoto roku zvláštne neslávily. A to so všetkým právom, bo je to deň narodenia neohrozeného bojovníka za Cirkev a vieru, najvzácnejšie to poklady spoločnosti ľudskej.

Preto aj Družstvo Katolíckych Spolkov Uhorska 18. novembra o 11. hodine predpoludním v reďute hlavného mesta vydržiava slávnostné zasadnutie, ku ktorému povolané sú všetky spolky, zdruzenia a ústavy katolícke, hlavnomestské a prespolné.

Slávnostné zasadnutie zaháji jeho excellencia osvietený pán arcibiskup kaločský dr. Julius *Várossy*, Štefan *Rakovsky* skutočný vnútorný tajný radca, krajinský vyslanec reční o účinkovaní grófa Ferdinanda *Zichy*-ho vo verejnom živote.

Volfgang *Radnay* osvietený pán biskup baňskobystrický drží prednášku o dejstvovaní grófa Ferdinanda *Zichy*-ho za obranu viery.

Tento krátky program slávnostného zasadnutia Družstva Katolíckych Spolkov Uhorska predstavuje nám stručne celé blahonosné účinkovanie oslavovaného jubilanta grófa Ferdinanda *Zichy*-ho.

V deň 80-ročného jubileuma narodenia apoštolského vyznavača katolíckej viery, každý horlivý katolík, treba, aby sa rozpamätal, ako tento muž obrovskej duševnej a telesnej sily v zriedkave dlhej dobe života neustále pracoval a bojoval za vieru a vlasť a blaho ľudu.

Za Boha, Kráľa a Vlasť bolo vždy jeho heslom. Slávu Boha šíril ako zriedkave príkladný katolík nielen slovom, lež i opravde kresťansko katolíckym životom. Za Boha a jeho svätej cirkvi práva ale neohrozene bojoval; zvlášte v dobe cirkevnopolitických zákonov jedinkým obrancom katolíkov Uhorska bol zmužilý a apoštolský vyznavač katolíckej viery gróf Ferdinand *Zichy*.

Jeho veličenstvo král v celej veľkej ríši nemá vernejšieho a oddanejšieho, ako mu je gróf Ferdinand *Zichy*.

Za blaho obyvateľstva Uhorska bez rozdielu jazyka a postavenia gróf Ferdinand *Zichy* v celom dlhom živote jeho donášal vždy a donáša podnes nevýslovne veľké obete. Kresťanská ľudová strana utvorená k obrane práv cirkvi a ľudu je zásluhou jedine grófa Ferdinanda *Zichy*-ho. Ako pravý apoštol chodil z obce do obce ku shromaždeniam, rečnil k zástupom, poučoval ľud, prebúdza ho k sebaopovedomiu. V snemovni veľmožov ale za každej príležitosti a s úplným dôrazom pozdvihol slovo proti zámerom, cirkve, vlasti a ľudu záhubným.

Katolícke Uhorsko 18. novembra slávi 80. výročitý deň narodenia zmužilého obrancu svojho a nezkladného vodcu. V tento deň aj ozývaj sa horami-dolami celého kráľovstva marianského: **Nech žije gróf Ferdinand Zichy!!**

Čítajme a vzdelávajme sa!

Nechceme sa na to odvolávať, že vo vzdelaných krajinách skoro každý majetnejší občan drží si dajaké noviny, keď nie sám, teda vo spoločnosti dvoch-troch susedov alebo priateľov. A kde si občania na svoje meno nedržia časopisy, tam majú v obci čítacie spolky, kde sa občania v nedelu a vo sviatky, alebo aj vo všedné dni večerom schádzajú, a kde sa o tom, čo sa po svete a v krajine robí, poučia a porozprávajú.

No, netreba sa nám už len na cudzozemsko odvolávať. Máme na to príklady už aj v Uhorsku. V obciach, kde sa učenejší ľudia starajú aj o vzdelávanie svojich pospolitých spoluobčanov, zakladajú sa čítacie kruhy a tam sa občania najľahším spôsobom, totižto čítaním rozmanitých časopisov vzdelávajú. A dobročinné následky toho badať už za každým krokom.

Vo všeobecnosti sa ale môže povedať, že náš ľud nečíta a nevzdeláva sa. Ak sú dakde výminky, to sú ony veľmi zriedkavé. A ponevác sa náš ľud nevzdeláva, on zaostáva, kdežto všetci jeho susedia napred kráčajú. On mlčí a iní hovoria v jeho mene, a krajina i svet podľa toho posudzuje jeho pomery.

Tu niet inej pomoci, ako to, aby sa ľud z dosavádnej netečnosti prebudil. A to sa ináč nestane, ako keď sa bude vzdelávať a to vzdelávať čítaním. Čo sme sa v škole naučili, to nám ľahko vyšumie z hlavy, keď sa v tom nevíčime.

Neočakávajme všetko od školy, lebo škola nemôže všetkému naučiť, čo v živote potrebujeme. Život má tisíc násobné potreby a človek musí im porozumeť. Škola naučí nás čítať a písať a dá nám návod, ako sa máme čítaním ďalej vzdelávať, aby sme si v rozmanitých prípadoch a potrebách života poradiť vedeli. Kto viac očakáva od školy, ten žiada nemožnosť.

Často počuť aj tú výhovorku, že obecný ľud nemá k ďalšiemu vzdelávaniu ani času, ani hmotných prostriedkov.

To je ale len výhovorka, kto má dobrú vôľu, ten najde aj jedno, aj druhé. Nehovoríme my, aby roľník vtedy, keď má orať alebo siať, kosiť alebo žať: noviny vzal do ruky. Ani to nehov-

voríme, aby si remeselník na miesto práce ku knihe zasadol. Keď je čas ku práci, nech sa každý ku práci má, z ktorej on a jeho rodina žije.

Avšak aj v čas tej najtvrdšej alebo najsúrnejšej práce najde sa, keď nie inokedy, tak aspoň v nedelu hodina alebo dve, kde si aj poľný hospodár, aj remeselník pri čítaní môže pohoveť. Na miesto do krčmy, kde si aj zdravie, aj imanie mrháme, zajdeme radšej do čítacieho kruhu, alebo zostaňme doma a pozrime do novín, aby sme vedeli, čo sa deje v krajine a vo svete; alebo vezmeme dajakú knižočku do ruky, z ktorej sa dačomu užitočnému môžeme priučiť z oboru hospodárstva, alebo z oboru priemyslu.

Čo sa ale výdavkov na noviny alebo na knihy týka, na to sa tiež najde kde-tu aký groš, len si vôľu majme pevnú. Keď len polovicu toho, čo po krčmách ztrovíme, na bok odložíme a otázka nákladkov je riešená. A keď žeby už dačomu skutočne tak ťažko bolo tých pár halierov mesačne na tie noviny alebo knihy odložiť: aj tomu vieme spôsob. Shovorme sa so švagrom alebo s kmotrom alebo susedom, ba môže nás byť aj viac, aby nám tým lacnejšie padlo, složme sa a predplafme sa spoločne. A keď to budeme aj spoločne čítať, bude nám to aj zábavou aj poučením. Hneď si môžeme pri tom aj svoje náhlady povedať; jeden povie to, druhý povie iné a tak si otázku hneď aj bližšie vysvetlíme.

Nuž dobre teda, poviete nám azda, len to by sme už chceli vedieť, na ktoré noviny by sme sa mali predplatiť a aké knihy by sme si mali zaopatriť?

Na to je ľahká odpoveď. Každý veriaci kresťan a katolík má vedieť, že mu predplácať a čítať treba výlučne také noviny, ktoré sú v čisto katolíckom duchu písané, ktoré vždy jedine pravdu píšu, ľud poučujú o všetkých záležitostiach náboženských a politických a nebúria proti vrchnostiam cirkevným a svetským. Každý spravodlivý človek musí uznať, že je to skutočne hrozná vec, ak nestydate opovažujú sa od niekoľko rokov podajodné noviny pomlúvať a očerňovať biskupov a duchovných katolíckej cirkvi. Tak tupíť, haníť a znevažovať katolíckych arcipastierov a duchovných posiaľ ešte nikto neopovážil sa v Uhorsku. Noviny, ktoré takto

znevažujú katolícku cirkev a jej predstavených, nesmejú predplácať a čítať katolícki veriaci. Kto svoju rodinu nechce mravne a hmotne zhubiť, nech nedrží a nečíta noviny, ktoré neustále brýzgajú na biskupov a kňazov.

Zo všetkých jestvujúcich strán politických za osvetu ľudu najviac pracuje kresťanská ľudová strana. Že pospolitý ľud náš vzdelanjší, prebudenejší je teraz, ako bol pred desať rokmi, to je zásluha kresťanskej ľudovej strany. To musia uznať i najvztekľejší jej nepriateli. Kresťanská ľudová strana poučuje ľud o všetkých krajiniských záležitostiach v shromaždeniach a v jej novinách. Noviny tejto strany nech predpláca a číta pospolitý ľud. Ako kresťanská ľudová strana za práva ľudu bojuje, toho dôkazom sú noviny jej «Krešťan». Tieto noviny nech predplatí a číta každý katolícky veriaci. V žiadnom katolíckom dome nech preto nechýbajú noviny «Krešťan».

K obrane katolíckej viery a katolíckeho ľudu utvorená je Jednota Katolíckeho Ľudu. Táto vydáva pre katolícky ľud kalendáre a poučné spisy pre svojich členov zdarma v statisíce výtiskoch. Každý seba povedomý katolík nech je členom Katolíckej Jednoty, nech číta a rozširuje jej spisy. Vzdelávajme sa a čítajme, predplácajme a rozširujme vždy ale len noviny kresťanskej ľudovej strany a spisy Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Ludové shromaždenie Katolíckej Jednoty vo Frašťáku (Galgócz).

Na hlavnom námestí mesta Frašťák dňa 31. októbra popoludní o pol tretej hodine vydržovalo sa skvelé shromaždenie, ktoré zariadila miestna Jednota Katolíckeho Ľudu. Kresťanské zásady, Kristove učenie silným, vážnym hlasom boli tu prednášané a prítomné tisíce a tisíce ľudu upevnili vo svojom svätom presvedčení. V srdciach tisíc a tisíc ľudí plápolala láska ku cirkve Ježišovej. Krásne bolo a bude pamätlivé toto shromaždenie pre každého katolíka, ktorému učenie Krista neni ľahostajnou vecou, ktorý vznešeným mravom kresťanským zahynúť nedá a ich chce obrániť. Toto shromaždenie nech je začiatkom tej blahonosnej práce po celom okolí Frašťáku, ktorej cieľom je upev-

nenie, zabezpečenie volakedy blaženej, teraz hlboko zkomútenej krajiny Marianskej.

Z Budapešti akožto zo strediska Katolíckej Jednoty prišli ku shromaždeniu známi rečníci: Koloman *Brestyenszky*, Dr. Augustín *Ochaba* krajinskí vyslancovia a tajomník Ján *Bartos*. Shromaždenie začalo sa popoludní o tretej hodine a bolo na ňom prítomných osem tisíc ľudí nielen z mesta, lež i z celého okolia. Krom obyvateľov z mesta dostavili sa vo veľkom počte občania menovite z nasledujúcich dedín: Veľké Kostolany, Drahovice, Madunice, Pastuchovo, Merőce, Lakács, Elecske, Dolné a Horné Rečany. Klačany, Bajmócska, Udvarnok, Salgócska, Nemeskürt, Pusztakürt, Malé a Veľké Bábny, Romanova, Saág, Ardanovce, Tótsók, Tótdiós, Horné Otrokovce, Banka, Ratkovce, Sokolovce, Jalšovce, Hoplat, Sv. Peter, Bučany, Manížany, Trakovice, Zsúk, Ratkovce, Geregszeg s hudbou, Dolné a Horné Zelenice, Nové Mestečko, Vörösvár a z mnohých iných miest. Z inteligencie boli prítomní: Teodor Jedinák dekan, Augustín Brucker, Jozef Janecz, Koloman Lovecsek, Jakub Jurik, Felix Stefanovics, Štefan Halko, Karol Steglik, Alexander Buzna, Michal Bubnics, Štefan Cintula, Jozef Rákóczy, Anton Práznovszky, Ignác Jankola, Modest Sztopka farári, Ján Spálik, Jozef Blaschke, Jozef Révay, Augustín Falath kapláni, P. Benignus Sztopka náčelník domu františkánov, P. Prótáz Stefunka františkán, barón Leopold Wattenvyl, Timót Frideczky hl. slúžny, Artúr Vermes slúžny, Dr. Ludvik Feigler pravotár, Lihan okresný sudca, Jozef Fodor správca sporiteľne, Geyza Schneider náčelník pozemkového úradu, Jakub Steinhübel poštový úradník, Ondroj Obermayer, Georg Popenczel úradníci berného úradu, Alexander Boross, Imrich Bartosievitz úradníci panstva, Kisfaludy okresný notár, Dr. Elemér Boross, Jozef Danyi pravotárski pomocníci, Alexander Pázmány, Štefan Lóssy, Ján Divinecz, Jozef Závodszy, Jozef Zala učítelia, Rudolf Ronchetty rychtár, Geyza Ronchetty a viacerí iní.

Pred shromaždením frašťacký hudebný sbor zahral krajinskú hymnu, na čo Augustín *Brucker* miestny farár zahájil shromaždenie s krásnou rečou. Za ním ujal sa slova Ján *Bartos* tajomník a v dlhej reči dal výraz svojej radosti nad oduševnenosťou prítomných a vysvetlil, že čo

chce a čo je tá Katolícka Jednota. Poukázal na prenasledovania viery zo strany neznabohov, a na obranu proti nápadom odporúčal Jednotu. Potom ohnive rečnil o bezbožnej, nepriateľskej tlači Dr. Augustín *Ochaba* krajinský vyslanec a vrele odporúčal prítomným čítanie dobrých katolíckych novín. Koloman *Brestyenszky* krajinský vyslanec rečnil o význame sjednotenia sa katolíkov a o potrebe Katolíckej Jednoty. Všetky tieto reči boli krásne, povzbudzujúce. Ľud pekné slová rečníkov často hlučne schvaloval. Shromaždenie zaklúčil konečne peknou rečou farár August *Brucker* a na jeho návrh upravené boli telegrafické pozdravy na grófa Ferdinanda *Zichyho* a na Štefana *Rakovszkyho*. Ľud na tisíce prítomný držal sa slušne a príkladne počas celého shromaždenia. Premnohí hneď na mieste dali sa za členov zapísať. Po odhraní pápežskej hymny rozišiel sa ľud v najkrajšom poriadku a s tým skončilo sa shromaždenie.

Drevo pre chudobných.

Teplá chyža je pre chudobného najväčšia túžba, lebo zimu znášať je pre chudobného človeka, zo všetkých bied tá najtrpkějšía. Niet smutnejšieho pohľadu, ako keď v zime ani v peci, ani na ohnisku nehorí, a ľadové kvety na oblokoch bránia, aby túto biedu ani z vonku nik nevidel.

Začiatkom roku minister orby predišiel svet dobrým príkladom, keď rozkázal, aby odpadky dreva v erárskych horách od tohoto času neboly odpredaté, ale chudobným ľuďom ponechané.

Čit srdca a povinnosť majetnejšieho tu rozkazuje, aby los chudoby bol snesiteľnejším urobený. Ignác *Darányi*, pod jehož ministerstvom sa lesnícke dôchodky štátnych hôr značne zväčšily, nariadil, aby odpadky dreva, ktorých hodnota asi na 12.000 korún sa cení, od toho času neboly odpredávané, ale aby chudobným dedinským obyvateľom dovolené bolo, že by si to drevo bezplatne do domu odniesť mohli, aby sa mali s čím ohrievať. Tieto odpadky dreva, smejú si len chudobní ľudia zbierať a každý tiež len toľko, koľko pre svoju ohrev potrebuje. Minister orby nechce týmto nariadením príležitosť ku žiadnemu kupčeniu poskytnúť, preto dá prísne na to pozorovať, aby jeho dobre mie-

nený skutok nadúživaný nebol. Jeho nariadenie iste prispeje k tomu, aby sa bieda zimy u chudobných ľudí umenšila.

Že erár, ako majiteľ rozsiahlych lesov, tieto drevené odpadky chudobe na ohrev bezplatne prepúšťa, je len znakom toho, že na teraz i tie kruhy zaujmajú sa o chudobu, ktoré sa predtým o ňu málo alebo zhola nič nestaraly. Táto dobrá vôľa ľudu pomáhať ukazuje sa aj v iných smeroch. Skutočne, je to všeobecné presvedčenie, že v tomto smere sa nič lepšieho vykonať nedá, ako keď sa tým ľuďom, ktorí chcú pracovať, práca poskytne. Vážnosť tejto zásady ešte sotva kde tak bola pochopená, ako prítomne v Uhorsku a toto je zásluhou kresťanskej ľudovej strany. Tým, ktorí radi pracujú, ponúka sa všade príležitosť prácu si najst. Hospodársky robotník, ak len chce robiť, ľahko prácu dostane, lebo sa môže v každej dedine na bezplatné zprostredkovateľstvo obrátiť, ktoré mu prácu zaopatrí.

Toto chudobe poskytnuté drevo môžeme len za veľmi veľké dobrodenie považovať. Ako túto, tak aj všetky iné biedy chudobného ľudu, kde len vplyv svoj uplatniť môže, vynasnažuje sa ulavovať vždy všade kresťanská ľudová strana.

Shromaždenie Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Pudmerice (prešporská stol.) Veľké shromaždenie Katolíckej Ľudovej Jednoty vydržiavané tu bolo 7. novembra. Na shromaždenie sa dostavili občani z Pudmeric a z Halmešu. Jozef *Jankovich* miestny farár v húfnom počte shromaždených s krásnou rečou pozdravil a shromaždenie zahájil. Za ním slovo prevzal tajomník Jednoty Ján *Bartos*, smele narážal na zka-zonosné, nemožné zásady nepriateľov katolíctva a vysvetlil cieľ a organizáciu Jednoty. Dr. Augustín *Ochaba* krajinský vyslanec poslucháčom oduševnene odporúčal potrebu Jednoty, šľahal zlú tlač a vyzval prítomných na podporovanie katolíckych novín. Slová rečníkov bez výsledku nezostaly, ponevác hneď tam mnohí sa za údov hlásili. Telegrafické pozdravili grófa Ferdinanda *Zichyho*, Štefana *Rakovszkyho* a dr. Mikuláša *Zborayho*. Skvele podarené shromaždenie zaklúčil peknou rečou farár Jozef *Jankovich*.

Cirkevné a židovské majetky.

Budapešianski socialdemokrati po tieto dni vydali jedon hnusný plakát pod napisom: «Bojujúci klerikalizmus.» Čo fanatičná nenávisť kresťanstva do úst ľud mamiacich Jakubov proti kňazom môže dať, to tu všetko na hrbe najdeme. Lebo darmo je, neni na svete tak *presíkaného stvorenia*, jako sú *socialdemokratickí Jakubovia*. Takýto krivonos postaví sa *k ubohému ľudu*, šudí ho, vábi ho a mámi ho s lepšou budúcnosťou; búri ho proti kňazom, pánom a proti občianskemu poriadku a pri tom *naň veľkú daň uvalí so stranovými habiarmi*.

Nuž toto je výtečný jakubovský figel. Lebo Jakub takto mudruje: *jestli na vnivoč cheme obrátiť a vykoreniť kresťanstvo*, najlepšie bude najsamprv *hlavu napadnúť* a tú zničiť. Dá sa teda do kňazstva, vážnosť kňazskú pred ľudom ničí a na miesto úcty a lásky besnú nenávisť povzbudí v srdciach proti kňazstvu, náboženstvu a proti Bohu. Takto pracujú židovskí slobodnomurári a socialdemokrati. *Tento cieľ má i «Bojujúci klerikalizmus» menovaný plakát.*

Jakub, ktorý tento plakát písal, neokrúchane vystupuje proti «*nenasýtnemu kňazskému vrecu*» a to slinavou papuľou vyblakuje na kňazské majetky, pod čím *cirkevné majetky rozumie*, lebo kňazských majetkov nieto. Shotovil o «*kňazských majetkoch*» výkaz, do ktorého vzal *všetky cirkevné*, ba ešte aj *učitelské a školské majetky*, len aby viacej mohol dokázať. A na konci reve, že takýto veľký majetok majú katolícki kňazia. Toto je ale slobodnozедnársky, židovský a socialdemokratický nezmysel. Toto je slobodnozедnárska, židovská demokratická zlomyseľnosť. Ráta na chudobný, nerozumný ľud, ktorý nezbadá klam, lež len to počuje a číta, že kňazia majú viac ako dva milióny jutár majetku. Na túto myšlienku pravda, že povstane v tom biednom národe nenávisť a odpor!

Ja tu prítomne tiež podam jeden krátky výkaz. Do pozornosti ho odporúčam všetkým papuliašom slobodnozедnárskym, židovským, socialdemokratickým vodcom a kriklúnom.

V Uhorsku všetky cirkevné majetky dohromady (rim.-kat., gréc.-kat., kalvinské, evanjelické, unitárske a židovské) tvoria *2 milióny 259 tisíc 273 kat. jutár*.

Proti tomuto v Uhorsku v židovských rukách sa nachádza *5 miliónov 971 tisíc 400 kat. jutár*.

Jaký ohromný to rozdiel;

Alebo pozrime jeden-druhý prameň.

Majetok viedeňského Rotschilda podľa najnovšieho výkazu čini *11 miliárdov 117 miliónov korún*. Ročité 4%-vé úroky tohoto obnášajú *444 miliónov 280 tisíc korún*. Aj úroky tohoto ohromného majetku činia tak hrozné summy, že majetok uhorskej katolíckej cirkvi tohoto obnosu ani len *tretiu* čiastku netvorí. Slovom **jedon žid stokrás toľko majetku má**, jako celá uhorská katolícka cirkev.

O tomto, čo je zvláštne, *Jakubovia celkom mlčia*, o tomto nevypráva ani jedon socialdemokratický burič. Čusia s týmto všetky oplzlé slobodnozедnárske, židovské, socialdemokratické noviny.

Vezneme ale ku tomuto všetkému ešte i to, jaké požehnanie, jaké dobrodenie je cirkevný majetok pre ubohý ľud!

Kolké nemocnice, sirotynce, opatrovne, školy, kostoly a dobrý Pán Boh vie, jaké všeliaké dobročinné ústavy sú vybudované a udržiavajú sa i dnes z cirkevného majetku!

Nuž a čože robia židia s ich obrovským majetkom? ...

To ešte nikto nepočul, že by daktorý bohatý žid bol založil, alebo že by na svoje trovy udržiaval nemocnicu, opatrovnu, alebo iný podobný ústav, s ktorým by biede chudobného ľudu spomohol, vzdor tomu, že jedon má stokrás toľko majetku, jako cirkev!

Slobodnozедnárski a socialdemokratickí vodcovia! *Vyprávajte aj o tomto na ľudových shromaždeniach a kongressoch*. Vezmite i toto do vašich proti cirkve a kňazom buriacich rečí! Nech sa otvoria oči tomu chudobnému ľudu a nech už raz aj pravdu vidí, lebo — žiaľbohu — dosiaľ ste ho len s luharstvom držali.

Ján Bartos.

Preč s alkoholom!

Alkohol a nečistota. Známa je dráždiaca moc alkoholu. Liehové nápoje už aj dieťa dráždia k smilnosti. Veď za starých časov grécky mudrc Pláto, ktorý žil 400 rokov pred narode-

ním Krista Pána, jedného dňa zvolal: jak dobre by bolo, keby sme taký zákon vyniesli, ktorý by zakázal chlapcom do 18. roku užívanie vína a ich vyučil, že jak nebezpečná vec je s ohnivými nápojami ešte zväčšiť ten oheň, ktorý v ich tele a duši horí, kým ho ešte nevyčerpala ťažká práca. V nedostatku takého zákona s veľkou obavou musíme pozorovať, že naši mladíci klesnú do bláznivosti výstupného života. Tak je aj dnes. Ba ešte vo väčšej miere. Tisíc a tisíc mladých ľudí sa dostáva do žalára pre tie špatné hriechy, ktoré v opilom stave spáchajú. V jednom nemeckom meste roku 1901. jeden mládenec spáchal sodomský hriech, za čo ho na 10 rokov do žalára odsúdili. Keď súdna stolica nad ním súd vyriekla s veľkým hlasom zvolal: «O bár by tu teraz deti boli! Rád by som ich vystríhal pred alkoholom, lebo to je príčina všetkého zlého.» Koľko podobných hriechov sa spácha následkom alkoholu i v našej drahej vlasti — to len patriční by mohli povedať a zná vševedúci Boh.

F. K.

POLITICKÉ CHYRY.

Čo nového v politike?

Že kríza vlády a v politickom rozporení ešte neni rozriešená, to ozaj neni nič nového. Potrvá ona kto vie ešte pokiaľ. Že jeho veličenstvo kráľ ešte nerozhodnul a nevymenoval novú vládu, nad tým sa nikto nebude čudovať, kto vie, že jeho veličenstvu predostierajú jednotajne nové a nové návrhy cieľom rozriešenia krízy. Nad čím sa ale každý vážne a spravodlivo smýšľajúci človek čudovať musí, to je nemiernie veľká trpezlivosť jeho veličenstva, akú v riešení krízy prejavuje. Neodvisliaci sa nemôžu do jejich kože smestiť a medzi všetkými jejich požiadavkami najhlavnejšia je tá, aby nová vláda z jejich strany vymenovaná bola. Keby sa jeho veličenstvo kráľ k tomu odhodlal, vtedy sa zrieknú samostatnej banky a všetkých vojenských požiadavok, nech len Justh a Holló čoskoro sú

ministrami. Vyzeralo by to ozaj pekne v Uhorsku, keby s týmito ľuďmi starý liberalizmus poznové panoval v Uhorsku. Veď neodvisliaci s malými výminkami všetci sú zafatí liberáli. Pod vládou neodvisliakov, nech by to boli Kossuthovci, alebo Justhovci, mali by hody freimaureri, socialdemokrati a všetci slobodnomyselníci, beda ale bolo by katolíkom. V nedeľu 7. novembra vyvádžali neodvisliaci zas takú komédiu, pre ktorú ich vysmiať musí celý vzdelaný svet. Justh s jeho prívržencami jedol pil a rečnil v Makóve, prívrženci Kossutha jedli, pili a rečnili zas v Budapešti. Táto veľká politická akcia neodvisliakov mala ten jediný výsledok, že sa svet dozvedel, že Justh má priam toľko prívržencov, ako Kossuth. Neodvisliaci sa teda rozdvajili. Každé rozdvojené kráľovstvo ale upáda. Neodvisliaci tiež nemôžu mať budúcnosť. Ministerpredseda Wekerle bol ostatne v pondelok 8. novembra zas na audienci vo Viedni, podal na najvyššom mieste zprávu o politickom rozporení v Uhorsku, radil sa s ministrom zahraničia a s rakúskym ministerpredsedom, od jeho veličenstva kráľa ale nedostal ešte žiadneho rozhodnutia.

Z kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Vyslancovia a vonkajší členovia kresťanskej ľudovej strany snemovej každodenne schádzajú sa vo vlastnom kruhu a pretriasajú terajšie politické rozporeníe.

RAKUSKO.

U našich rakúskych susedov panujú už od rokov neblahé politické pomery. Odkeď Nemci utratili nadvládu v Rakúsku a odkedy sa Čechom podarilo vymôcť isté výhody, trenice medzi Čechmi a Nemcami stávajú sa ešte vždy ostrejšími. Rečová otázka je stále na dennom poriadku a vyvoláva ostrý boj medzi sokami, ktorí usilovne striehnu na príležitosť, keďby jedon druhému odorať mohli. Rečová otázka vyvolala aj terajšiu krízu. Čechov rozhorčilo, že cisár sankcionoval zákony, ktoré zemské snemy v Dolných a Horných Rakúsoch, v Salzburgu a vo Vorarlbergu v rečovej otázke vyniesly a ktoré zabezpečujú práva nemeckej reči, čo úradnej reči riše rakúskej. České politické kruhy vykonaly všetko možné, aby sankcionovanie otáznych zákonov prekazily, ešte aj telegrafične prosily panovníka, aby zákony nepotvrdil. Ale námahy Čechov zostaly bez výsledku. Následkom toho české politické kruhy sa dohodly ku krutému boju proti vláde Bienertbovej. Vyriekly, že sa nepustia do žiadneho ďalšieho vyjednávania s toutu

vládou a že v ríšskom sneme zavedú tú najkrutejšiu obštrukciu. V českých kruhoch sú presvedčení, že sa rajehsrát stane úplne práceneschopným, že rakúsky ríšsky snem musia rozpustiť a nové voľby vypísať.

Stále hašterenie panuje aj medzi Čechmi a Poliakmi v prvom rade tiež pre rečovú otázku. Česi si robia nároky na Sliezsko a veľmi im je to protivné, že sa v Sliezsku poľský živel stále rozmnožuje, zvlášte následkom vzrastania prisťahovalcov z Haliče. České časopisy často vyzývajú české obecnstvo, aby sa prichytilo ku práci a zachránilo v Sliezsku, čo sa zachrániť dá. Poliáci nepovažujú za potrebné brániť v Sliezsku poľskú reč a národnosť, sú tam vo veľkej väčšine, ale sa bránia proti vykorisťovaniu zo strany Čechov na poli hospodárskom. Lebo Česi z praktického stanoviska rozvažujú aj rečovú otázku. Šírenie českej kultúry hneď sa usilujú úzko spojiť s napomáhaním a zabezpečovaním svojich hmotných zaujmov. Medzi Čechmi a Poliakmi nebude priateľstva, lebo Poliáci považujú Čechov za svojich prirodzených protivníkov na poli kultúrnom. zvlášte ale na poli hospodárskom.

V Rakúsku nielen politický prevrat, fažká politická kríza, lež už aj deficit hrozí nebezpečím. Tieto neblahé pomery mohli by viedeňské vládne kruhy presvedčiť, že veľmocenské postavenie rakúsko-uhorskej monarchie má silnú oporu jedine v Uhorsku, jestli tu konsolidované, pokojné pomery panovať budú.

Z CUDZOZEMSKA.

Politické rozpoloženie v Grécku. Vzbury vojenských dôstojníkov ešte neprestaly. Nepokojní dôstojníci spojili sa v jednotu a vodca tejto jednoty plukovník Zorbas osvedčil sa najnovšie, že nemieni rozpustiť Jednotu. Toto je ostatne porozumiteľné, lebo pre potlačenie vzbury námorníckych dôstojníkov plukovníka Zorbasa a jednotu vojenskú tak oslavujú, jako ochrancov vlasti a dynastie. Preto, veľké prekvapenie budí osvečenie sa kráľa Georga, že zpäťvedenie riadnych pomerov je nemožné, jestli Jednota vojenských dôstojníkov po skončení sessie vyslaneckej komory sa nerozpadne.

Jestli kráľ, ktorý svojou dosavádnou ústupnosťou len napomohol prevrat v Grécku, toto rozhodné osvedčenie skutočne učinil, to by znamenalo, že dynastia je konečne hotová vystúpiť proti terrorismu jednoty vojenských dôstojníkov. Ku tomuto ráznemu vystúpeniu mohli kráľa prijať viaceré okolnosti. V prvom rade tá okolnosť, že verejná mienka už začína vytrezvovať z toho oduševnenia, ktorým reformný pohyb jednoty vojenskej zpočiatku prijala. Jednota dosiahla svoj cieľ, keďže ku pádu priviedla predošlú vládu, ale v tom už chybu urobila, že aj terajšiu vládu úplne do svojej ruky dostala, lebo terrorismus jednoty vojenskej obyvateľstvo už zunovalo. V druhom rade mohla pridať kráľa ku rozhodnému vystúpeniu tá okolnosť, že v

jednote vojenských dôstojníkov nastal rozklad a nepokoj tak v armáde, ako i v námorníctve sa šíri. Mladší dôstojníci totižto ľahajú na zodpovednosť plukovníka Zorbasa, že sa s vládou sam dohodnul ohľadom násilného potlačenia vzbury námorníctva. Tyhaldosa buriča námorníkov už lapili a postavili pred vojenský súd.

Vojna Španielov s Kabylmi dľa najnovších správ je už zakončená. Španielsko pri uzavretí v marci zabezpečilo si síce značné hmotné výhody, vo vojne tejto ale utratené ľudské životy nedajú sa žiadnymi hmotnými výhodami napraviť.

Verejná vd'aka.

Jeho excellencia dr. Alexander Párvy osvietený pán biskup spišský päť-to (500) korún čo milodar ráčil udeliť rímsko-katolíckej škole Kalamenickej (st. Liptó), za čo i touto cestou vyjavuje svoje vdaky katolícka cirkevná obec Kalamenická.

BESEDNICA.

Never každému.

(Dokonenie.)

Žena jako strela bežala pozdĺž ulice oproti kaštielu. Keď ta prišla, myslela, že jej duša vyletí taká bola ustatá. Pani kaštiela práve bdela pri posteli svojho nemocného dieťaťa.

Jako videla tú úbohú ženu, s útrpnosťou ponáhlala sa k nej a pýtala sa:

— Či snád duša moja, i vaše dieťa chorlavie?

— Mój muž je chorý, milospani, chorá je celá obec, ľudia zošialeli a zbláznili sa, snád prídu sem, naplašia osvieteného pána, zarmútia našu laskavú paniu a zloženými rukami prosím, nech odídu ešte tejto noci odtiaľto...

V tom okamihu vstúpi dnuhá pán. Bol pokojný, jako v búre zaocelovaný a smelý kormidelník.

— Všetko viem. Ďakujem vám ženička moja za vašu vernosť a upozornenie — hoveri s vážnosťou. — Nech vás dobrý pán Boh požehná. Veď keď on s nami, kto proti nám? Uvidím, kto sa opováži ruku pozdvihnúť oproti tomu kaštielu, z ktorého na ľud len požehnanie a dobrota vychádzaly. A jestli sa predsa dakto najde, ten to učini proti sebe samému.

Úbohú ženskú obdarili a ona sa ponáhlala domov ku svojmu chorému mužovi.

Medzitým sa započalo shromaždenie. Veľká pajta, do ktorej sa sháňali, bola celkom preplnená. Boly tam aj ženy, ktoré viedla Poništová.

Komedia sa započala. Bez dýchania čakali okamih, v ktorom prist má povereník vlády. A veru aj prišiel. V ošarpaných šatoch, práve tak, jako nedávno pred hlavného slúžneho. Keď ale socialdemokratickí apoštolovia povedali svoje, že totiž potrebné je rozdelenie zemí, aby len smele povstali: ľud začal robiť nešeredný krik a už-už rútil sa von z pajty.

V tom okamihu obstali žandári a vojaci pajtu. Veliaci dôstojník oslovil každého ku navráteniu sa domov a podarilo sa mu aj cteného povereníka vlády naskutku za golier drapiť. Väčšia časť ľudu sa bez slova vzdialila, krikľúni ale ani sa nehli, ba čo viac, postavili sa na odpor žandárom. Títo ich ešte raz napomenuli, aby utíchli; ani to neprospeľo. Potom napadli protiviacich sa, mnohých lapili a zviazaných viedli do stoličného domu.

Stoja tam viacerí zranení, vytriezvivše podpleški obyvatelia pred sudcom. Tam je medzi nimi aj ctený povereník od vlády a veľmi sa hanbí vo svojom skvostnom odeve. Ale ozaj prečo? Všetkí keď je povereník od vlády vyslaný, čo sa má hanbiť?

Horký je on od vlády vyslaný!

— Jako sa voláte? — pýta sa ho sudca.

— Ján Lenoch.

— Čím sa zaoboráte?

— Dosiaľ som bol krajčírsky pomocník u Ničneroba.

— A včul?

— Včul som socialdemokratický povereník vady prosím a vláčia ma hneď sem, hneď tam, aby ma ľudu ukazovali.

— Či sa nestydíte za to?

— Prosím, tak mám o veľa lepšie živobytie.

— Kde ste vzali šaty?

— Tam, kde páni zámky berú.

— No, dobrí Podplešania, čo vy poviete na to?

Títo smutne ovesili svoje hlavy. Boli zničení. Teda preto ostali socialdemokratmi, preto znášali prez jeden úplný rok svoje krvopotne vyrobené groše, aby takýto tuláci mohli pohodlne žiť. Preto takou podlou nevďačnosťou odmenili tie mnohé dobrodenia, ktoré od panstva požívali...

— Vy ste nešťastliví ľudia — povedal sudca. — Vidíte, pobúrili vás z vašich pokojných príbytkov; teraz bude zákon nad vami súdiť.

V očiach Podplešanov perlily sa slzy a jako by bol kohút zakikirikal, ako kedysi Petrovi apoštolovi: aj oni sa rozpamätali na to, čo im pán farár riekol...

— Neverte každému, ktorý zrazu medzi vás vtrhne, jako hltavý vlk medzi ovce. Päťdesiat rokov čo žijem medzi vami, vždy som chcel vaše dobré; ani včul, keď stojím na kraji hrobu, ani včul nemôžem chcieť iné...

*

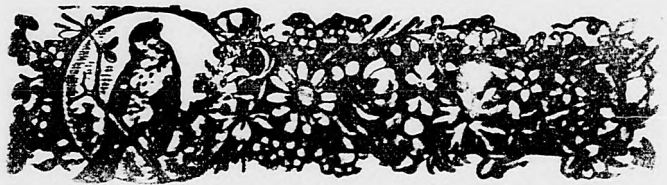
V Podpleši od nepamäti sveta neprihodila sa takáto

potupa, taká haňa ich ešte nikdy nestihla. Aj sa veru hanbili zato, lebo keď sa sišli s obyvateľmi druhých dedín a tí sa ich pýtali: kedy že zas príde povereník od vlády? ... V taký čas div, že sa pod zem neskryli.

Len Ondrej Podolinský chodil smelo. Stal sa tak dobrým gazdom, jako bol predtým. Do jeho domu navrátila sa spokojnosť. Truhla a posteľ stály zas na svojom mieste. Veselo praštal oheň a gazda neraz v dobrej zlej vôli hovorieval:

— Človeče never každému, lebo ťa ošialia, zavedú — «socialdemokrati».

Známij.

CHYRNÍK.

Dedič trónu v Berlíne. Dedič trónu Franc Ferdinand so svojou manželkou na návštevu nemeckého cisárskeho páru dňa 12. novembra popoludní prišiel do Berlína. Cisár Vilhelm svojich hostov privítal na nádraží anhaltskom, kde boli aj náčelníci vojenských vrchností a čestná stotina gardového pluku cisára Franca. Po slávnostnom privítaní cisár na automobile zaviezol sa so svojimi hosťami do novej paloty, kde dedič trónu so svojou manželkou aj býval.

Chýry z biskupstva spišského. Jeho excellencia osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy vo svojom 20-tom obežnom liste oznamuje, že Spolok Srdeca Ježišového je na území celého biskupstva v 129 fariach uvedený. Spolok sv. Ruženca ale jestvuje v 42 fariach. Potom na 7 r. k. učiteľských stanic vypisuje súbeh (konkurs). Konečne sdeluje, že preložení sú kapláni: Štefan Mnohely z Hybu do Zakameno-Klina a Franc Jedruščík z Klina do Sedliackej Dubovej.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie, ako vôbec známo, neustále pracuje na rozkvetu viery a roznetení katolíckeho presvedčenia. Pre toto slachetné a apoštolské účinkovanie horlivého arcipastiera viac razy už napadli židia, socialdemokrati, freimaureri, slobodnomyseľníci a iní bezbožní neverci. To učinili najnovšie verejne jne aj 24. okt. Ferrera, španielskeho arcianarchistu oslavovali. Z tejto príležitosti opovážili sa dostať pred biskupskú rezidenciu, aby ako surové chlapčiská inzultovali osvieteného pána biskupa. Nad touto podlou opovážlivosťou bezbožných nevercov pohoršilo sa celé mesto a poprední mužovia katolíckej spoločnosti ako gróf Karol Zichy, Ondrej Pěchy, Edmund Medveczky, dr. Alois Klettner a mnohí iní, počtom asi 150. prišli na poklonu k osvietenému pánu biskupovi, aby mu za neslušné urazenie zadovážili zadosťučinenie. Dr. Klettner a Julius Ferdi-

Obrana proti mhle na morskej lodi.

nandy hlavný notár stoličný pozdravili peknými rečiami osvieteného pána biskupa, ktorý jejich ováciu pohnutým srdcom prijal. — Z príležitosti pohrabnej pamiatky kniežata Franca Rákóczi II. 29. októbra grécko-katolíckom kostole služby božie odbované boly v maďarskej reči. Spolok katolíckych tovaryšov pamiatku

kniežata Franca Rákoczi II. odbavoval 21. októbra. Regrúti košickej posádky zložili prisahu 1. novembra. z ktorej príležitosti vojenský farár, prepoš Ondrej Vágas sv. omšu slúžil pod šiatrom a držal kázeň v troch rečiach. — Spolok sv. Imricha tunajších juristov na úctu svojho patróna slávnostný večierok odbavoval 4. novembra, pri ktorej príležitosti slávnostnú reč držal osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. — Spolok katolíckych tovaryšov b. novembra držal zábavný večierok, ktorý sa veľmi dobre vydaril. — Eugen Berecky, predseda kráľovskej tabule, katolíckemu patronátu ako základinu veľkodušne daroval 100 korún. — Dr. Anton Klekner pri jednej príležitosti na katolícku tlač sossbieral 122 kún. — Katolícki učelia z okolia košického riadne ročné shromaždenie vydržovali 10. novembra. — Zábava, ktorú grófka Jozefova Majláth usporiadala k podpore opustených detí, doniesla 11 tisíc korún čistého príjmu. — Dr. Ferdinand Schütz titulárny kanonik farár obce Sökút poďakoval sa za vicedekanstvo, následkom čoho za prvého dekana Anton Strasser farár z Vranova a za druhého Michal Csintalan farár zo Sztrapkova sú vymenovaní.

Chýry zo Sáriša. Prešov. Katolícky Kruh Rákócziho 7. novembra usporiadal muzikálny večierok, ktorý sa dobre vydaril a kruhu pekného osahu doniesol. Na tejto zábave zvlášte katolícke obecnstvo súčasťnilo sa vo veľkom počte. — Mesačný riadny jarmek na rožnú lichvu odbavovaný bol 2. novembra. nevypadol ale čo najlepšie. — Michala Csintalan bývalého kaplána tunajšieho, ktorý pred dvoma rokmi prešiel na faru Sztrapkova, osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie vymenoval za druhého okresného dekana. Karol Petz učiteľ zo Szepesváralja skrz školskú stolicu vyvolený je za učiteľa na Kalváriu v Prešove. — *Bardujiv:* Viktor Myskovszky tunajší rodák, 2. novembra zomrel v Košiciach. Nebožčík bol profesorom hlavnej reálky košickej a pochvalne známy archeolog, ktorý starobylé umeleckej významnosti kostoly opisoval a v tomto odbore nadobudnul si veľkých zásluh. — *Pírezadobó:* Imrich Dobay statkár a vcelom okolí známy ako horlivý katolík zomrel 1. novembra 81. v roku života svojho. Dr. Jozef Dobay slúžny okresu prešovského v zomrelom oplakáva drahého otea a chudoba stolice veľkého dobrodinca. — *Felsővizköz:* Tunajší, 2500 holdov obnášajúci majetok nekdy grófa Szirmayho za 1.300.000 korún kúpila kňažná Lujza Koburg. — *Lászka:* Na stanicu učiteľskú pri novovystavenej škole katolíckej prevedená bola voľba 5. novembra. Konkurovali Viktor Adamkevics, Ladislav Schmidt a Géza Gleviczky. Po odstúpení dvoch prvých za organistu a učiteľa jednodhlasne bol vyvolený Géza Gleviczky organista-učiteľ z Trebišova a rodák z Prešova. Vyvolený umie pekne spievať a je dokonály organista.

Chýry zo Spiša. V Nedeci jeden slobodný robotník medzi zvadou so železnými vidlami tak nebezpečne poranil na hlave svojho ženatého kamaráta, že ten na druhý deň zomrel. — V Krempachoch v Magure sa

dňa 25. októbra v noci doteraz ešte neznámi zloději do fary vlámali a odtiaľ ukradli všeliaké veci. V tú istú noc jednému tamojšiemu gazdovi koň zmiznul. Aj z novobelanského konzuma ukradol vtedy dakto tie peniaze, ktoré vtedy tam byly. — V obci Rakús dňa 21. októbra istý Dávid Ciriak v 31. roku života svojho na roli náhle zomrel. Zanechal vdovu s dvoma malými sirotami. — V Ruskinovečách dňa 27. októbra v noci 17 domov zhorelo. — Vincent Kuššinsky dekan-farár v Letanoveciach po krátkej nemoci a po pobožnom prijatí sv. sviatostí v 71. roku života a v 47. roku kňazstva svojho dňa 29. októbra zomrel. Nebohý sa narodil vo Vlachoch; za 30 rokov bol farárom v Hanušovciach. V ňom ztratily katolícke pohyby veľmi vážneho a oduševneného bojovníka, ktorý sa aj pri ostatnej novoveskej voľbe ako horlivý ľudák veľmi vyznačil. Večná mu pamäť! — V Popráde ukradol Eduarda Schmägnera nezdarý syn menom Jozef svojmu otcovi 4100 korún a uprel s jednou padlou ženskou osobou menom Maria Fenyó. — V Relove vyvolili za učiteľa podolinského rodáka Ondreja Andrejkó. — V Tátralomnici zhorel dňa 23. októbra jeden dom. — V Kolčove dňa 24. októbra cigáni sa vlámali do tamojšej židovskej krčmy; krčmára zavreli do izby a potom bez všetkej prekážky olúpili jeho dom. S cigánmi by veru už treba bolo dáky základný poriadok urobiť. — V Starej Lubovni zastrelili pri ostatnej polovačke päť jeleňov. — V Toporeci ešte neznámi zloději tamojšiemu syrátovi Ondrejovi Kobialka minule ukradli asi dva metrické centy kravského syra. — V Richvalde sa dňa 6. novembra košíkársky naukobeh začal. — Výbor spišskej stolice pripis stolicy Hajdu ohľadom sekularizácie jednoducho na bok odmrštil. — Minister výučby vyslovil kalvinskému r. k. učiteľovi Jánovi Hritz za jeho 38 ročné zdarné účinkovanie svoje uznanie. — V mesiaci októbri vydal náš podžupanský úrad 104 cestovné passy. — Vo Vyšnom Répášu dňa 29. októbra pri ztínaní dreva jeden strom zabil Paulovu Lukáčovu. — V Magure dňa 4. novembra padol prvý sneh; 5-ho ráno už celá príroda pokrytá bola hrubým bielym závojom.

Falošná hra na vystahovaleckej lodi. Z New-Yorku oznamujú: Na palube lode «Kronprinzessin Cecilie», ktorá minulý týždeň doplávala sem, udal sa počas cesty na mori nepríjemný prípad. Synovec bývalého predsedu Spojených Štátov Roosewelta, poručík Granville vo fajčiarni pri hre na kocku zbadal, že jeden z hráčov jednu kostku schoval pod svoj skrčený malý prst a na miesto nej vsantročil do hry druhú kocku. Poručík zakričal naňho:

— Ty zbojník!

Dvaja mužskí sa potom začali pasovať a bili sa pästami. Poručík Granville falošného hráča premohol, načo tohoto vykázali z fajčiarnie. Museli sa uspokojiť s týmto trestom, lebo klamstvo nebolo možno celkom dokázať.

Barón Ludvik Večera zomrel. Z New-Yorku oznamujú, že dľa zprávy rakúsko-uhorského konsula v

Denveri (štát Kolorado) barón Ludvik Večera, ktorého meno z príležitosti tragickej smrti dediča trónu Rudolfa v súvisi so záhadným dejstvom jeho sestry baronessy Marie Večerovej veľa spomínali, v sobotu v Denveri zomrel. Barón Večera noc 30. januára roku 1889., keď dedič trónu Rudolf takou tragickou smrťou sišiel zo sveta, strávil v mayerlingskom kaštieli. Odtedy zmizol a nič nebolo počuť o ňom. Povrávalo sa, že v mayerlingskej katastrofe barón Ludvik Večera hral najhlavnejší zástoj: údajne bezprostredne pred katastrofou sa barón Večera s dedičom trónu Rudolfom prudko povyhadoval. Zmiznutie baróna Večera potvrdzovalo to predpokladanie, že barón Večera účasť mal v smutnej smrti nebohého dediča trónu. Po tragedii v Mayerlingu sa barón vysťahoval do Ameriky, kde bol stále pod dozorom rakúsko-uhorských vrchností. Po smrti baróna Večera teraz už len jeden človek žije z tých, ktorí boli očitými svedkami tragedie, ktorá sa 30. januára roku 1889. odohrala a síce knieža Filip Koburgský. Ostatní očití svedkovia už dávnejšie sa odobrli z radu živých.

Figel vysťahovalcov. Zo Sátoraljauhelyu sdeľujú; Vysťahovalci, ktorí sa bez cestovných passov chcú dostať do Ameriky, všelijaké figle vymýšľajú, aby sa mohli dostať za hranicu krajiny. Nedávno jeden zástup vysťahovalcov, aby pozornosť pohraničnej polície od seba odvrátil, pod kostolnými zástavami v processii sa chcel dostať za hranicu, ale sa im figel nepodaril. Teraz zase viacerí do Ameriky vysťahovať sa chcúci šuhajci najali si štyroch cigánskych muzikantov a aj oni sami sa preoblečú za cigánov v ruke s huslami sa chceli dostať za hranicu. Na väčších železničných stanicach, kde vlak za viac minút stojí, táto banda aj vyhrávala, aby si každý myslel, že to skutočne cigánska banda cestuje. Na jednej stanici v blízkosti Nagymihályu však zle pochodili. Na tejto stanici totižto práve vtedy bol prítomný ministerstvom vnútra vyslaný detektív Ján Bús, ktorého úlohou bolo, aby vystopoval agentov, ktorí ľud zavádzajú do Ameriky. Tomuto detektívi cigánska banda bola podozrivá. Odhalil ich a pomocou žandárov zaviedol ich do väzenia okresného súdu v Nagymihálye. — Zo stolice zemplinskej, ako zo Sátoraljauhelyu oznamujú, sa teraz ľudia vo veľkom počte vysťahujú do Ameriky. Pre sprostredkovanie vysťahovalectva 24 pokutných agentov odsúdili dohromady na 321 dní do chládku a na zaplatenie 4790 korún peňažnej pokuty.

Ohne: V Budapešti v utorok 2. novembra rano zhorel najmodernejší mlyn hlavného mesta, parný mlyn «Hungária», ktorý sa nachodí na Šorokšárskej ceste. Parný mlyn roku 1892. postavili a pozostával z 5 hlavných budov. Z týchto tri budovy slúžily za sklady, v jednej boli kancelárie a v piatej hlavnej, ktorá bola šesťposchodopá, boli mlyny na raž, jačmeň a rýžu. Oheň povstal vo včasných raňajších hodinách v hlavnej šesťposchodnej budove, ktorá napriek každému napnutiu všetkých budapeštianskych hasičov úplne zhorela. Oheň sa len nad večerom podarilo udusiť, dotiaľ však už len holé múry ostaly. Škoda činí asi jeden million korún.

Veľký div je, že pri požiari ľudský život nepadol v obeť, čo možno ďakovať len namáhavej práci hasičov. — V Tomčanoch pri Turč. Sv. Martine 25. októbra večer okolo 5. hodiny v hospodárskych stavoch statkára a kuriálneho sudeu Mórica Tomesányiho vypukol oheň. Túto takmer 100 metrov dlhú hospodársku budovu ha siť sotva bolo možné, lebo na povale bolo nahromadené veľké množstvo suchého krmu. Následkom toho ohňohasičia z Turč. Sv. Martina potom už len na tom nástojili, aby oheň na susedné domy neprešlahol. Budova, v ktorej oheň vypukol, zhorela, ale sa oheň nerozšíril. Na povale horiacej budovy, keď oheň vypukol, spal v opilom stave bíreš Ján Nepala, ktorý, ako z vyšetrovania vysvitlo, tam fajčil a z toho povstalo nešťastie. Bíreš Nepala zhorel. — Z Nemeckej Lupče (stol. lip-tovská) pišu, že v tamojšej fabrike na remeň prináležajúcej firme «Kral a Kolmann» 3. novembra vypukol oheň. Budovy fabriky spolu aj so všetkými surovými kožiami a hotovými remeňmi zhorely. Škoda činí asi štvrt milliona korún.

Chytili uprechlika. Z Rimavskej Soboty sdeľujú, že Dyonisa Trokára Lőkőša, ktorý ušiel z tamojšieho väzenia, kde bol zatknutý pre olúpenie jedného kostola, žandári v obci Kemeese, kam šiel navštíviť svojich pokrevných, chytili. S trokárom ušiel z väzenia aj Michal Čutorka, ale tohoto sa ešte nepodarilo chytiť.

Zakuklení lúpežníci v hoteli. Zo zvolenskej Brezovej (Zólyombrezó) sa dozvedáme, že 24. októbra na úsvite na druhom poschodí hotelu železnej fabriky dvaja zakuklení zbojníci napadli hlavného kellnera Antona Pulaiho, ktorý len svojej chladnokrevnosti má čo ďakovať, že ostal pri živote. Zbojníci na druhom poschodí hotelu a v izbe kellnera odstránili elektricke lampy a keď kellner prišiel do svojej izby, mysliac si, že sa elektrika minula, zapálil zápalku, ale ho v nasledujúcom okamihu už zlodeji začali hrdúsiť. Pulai sa hodil na dlážku a začal kričať o ratu. Zbojníci sa zľakli, že sa ľudia sbehnú, teda rýchle utiekli. Ustalené je, že zbojníci miestnosti museli poznať a že sa do izby Pulaiho dostali zlodejskými kľúčami. Dňa 20. októbra tiež tí istí zlodeji zlodejským kľúčom sa vlámali do izby kellnera Pavla Mozera, ktorému ukradli 500 korún a viac šperkov. Žandarmeria hľadá zlodejov. Na stole hlavného kellnera zbojníci nechali jednu fľašu s chloroformom. Tak sa zdá, že zlodeji týmto chloroformom chceli uspať hlavného kellnera. Zlodeji akiste vedeli, že sú všetky do týždňa utržené peniaze, asi 4000 korún u Pullaiho.

Žena na lietacom stroji. Z Paríža oznamujú, že tam tieto dni jedna ženská pokúsila sa povzniesť do povetria. Toto je prvá ženská, ktorá vo Francúzsku vysadia na lietací stroj. Smelá ženská je barónka De la Roche. Na mozmeleonskom poli sa povzniesla do povetria a trikrát obletela priestor a prekonala 6 kilometrov cesty.

Odsúdení vysťahovaleckí agenti. Z Dolného Kubína pišu, že hraničná polícia oravskej stolice Jána

Tomalu, obyvateľa v Pekelníku odsúdila pre tajné sprostredkovanie vystahovania na jeden mesiac do chládku a na 300 korún peňažnej pokuty. Jozefa Jurkuláka z Lipce tiež pre vábenie ľudí do Ameriky odsúdila na 15 dní do chládku a na 50 korún peňažnej pokuty.

Hadi na vlakoch. Ako z Belehradu sdelujú, na železničnej čiare vedúcej k Pirotu hadi od istého času nesmierne veľa neprijemnosti zapríčiňujú. Natoľko sa rozmnožili, že ku obrane cestovateľov bolo treba porobiť mimoriadne poriadky. Hadi sa často vplazia do čakální a tam sa schovávajú do batožiny, ba často aj do železničných vozníčov.

Nová železnica. Vicinálnu železnicu vedúcu z Prievidze do Nemeckého Pravna dňa 30. októbra odovzdajú svojmu povolaniu. Táto 11 kilometrov dlhá železničná čara ťahá sa až po najsevernejšiu hranicu stolice nitrianskej. Význam tejto krátkej čiarke práve v tom väzí, že tento opustený severný kraj stolice nitrianskej spojí so sídlom stolice. Z Prievidze mienia postaviť železnicu aj na juhovýchod po Handlovú, kde má šalgótarjárska účastinárska spoločnosť bane na kamenné uhlie.

Hojné božské požehnanie. Z Kapošváru oznamujú, že 25 ročná manželka tamojšieho obyvateľa Franca Šekványiho porodila štvorčeta a síce troch chlapcov a jedno dievča. Jeden chlapec zomrel, ale ostatné dievky, ako aj matka sa primerane ku okolnostiam dobre cítia.

Obet jedného býka. Z Lubietovej (st. zvolenská) píšú, že sa tam po tieto dni obecný bujak voláko vyslobodil z maštale. Manželka pastierova volala ľudí na pomoc, aby jej ho pomohli späť zahnať do maštale. Prišiel ta istý Jozef Vančo, ktorý nebol celkom triezvy a paličkou začal dráždiť bujaka. Bujak tak pritiskol Vanču k jednej stene, že nešťastný človek hneď tam na mieste vypustil dušu.

HOSPODÁRSTVO.

Jako sa dá med očistiť a na zaváranie upotrebiť.

Med, aj ten najlepší, má vždy jakúsi zvláštnu príchuť, preto ho možno v apatičkách a v domácnosti miesto cukru len vtedy upotrebiť, keď ho tejto príchuťi zbavíme.

Jestli chceme med od všetkej príchuťi zbaviť a ho riadne očistiť, rozpustíme ho vo vode a precedíme cez riedke plátno, ale kým je ešte teplý. Jestliže zhustnul, pridáme ešte trochu vody, penu s vrchu soberieme, zas ho znova precedíme a necháme na teplom mieste tak

dlho, kým sa voda nevyparí a med ostal taký hustý, jako obyčajne býva.

Do dvoch čiastok vody rozmiešame jednu čiastku medu, do ktorého hodíme jeden alebo dva kúsky čerstvého, dreveného, čistého uhlika.

Tento spôsob čistenia medu možno už preto každému odporúčať, lebo je jednoduchý, v každej domácnosti sa dá previesť a med zo svojej hodnoty nič netratí.

Z polámaných alebo rozmačkaných plášfov čistý a priehľadný med možno tak vybrať, keď plášte na drobno pokrájame a dáme ich na sito nie veľmi husté, ktoré položíme nad nejakú väčšiu nádobu, ku príkladu misu a necháme blízko teplej pece asi 48 hodín stáť, až kým všetok med do nádoby neskvapká.

Po tomto čase dozaista vykvapká všetok čistý med do nádoby, ktorý za niekoľko dní zhustne, potom sa vleje do hlinenej nádoby, zakryje sa a na suchom mieste udrží sa aj za tri roky.

Čo sa nalepilo na site, to dáme včelám buď do úlu, aby si všetky zbytky medu z vosku vyssaly, alebo kto včely nechráni, zaleje tejto zbytok voštnú studenou mäkkou vodou tak, aby všetko bolo pokryté vodou a nechá v pivnici v mise za niekoľko dní stáť. Pokiaľ je to odložené, niekoľkokrát pomiešame tú voštnú čistou drevenou varečkou: po niekoľko dňoch vlejeme celú smiešaninu zas na sito, z ktorého teraz už kalnejší med kvapká, ale aj tento sa dá očistiť to síce tak, že ho dáme v pocinovanom kotlíku pri tichom ohni asi za pol hodiny variť a potom ho precedíme cez ľanové plátno. Tento prečistený, vodou rozriedený med necháme pri teplej peci stáť až kým nezahustne. A tento druhočistený med nemá žiadnej príchuťi ani vône a hodí sa k pripravovaniu jakýchkoľvek pokrmov alebo nápojov.

Zbytok, čo ostane aj pri tomto druhom rozriedovaní, rozpustí sa na vosk.

Zcukrovaný, stvrdnutý med snadno premeníme na priehľadný a riedky med, keď nádobu s medom postavíme do teplej vody, alebo ju necháme pri teplej peci zvolna zahriať.

Čím tichší je oheň, pri ktorom sa med roztápa, tým je med jasnejší a chutnejší. Pri vrení tratiť med na chuť a je vždy tmavšej farvy. Priehľadný takýto med vonia príjemne, je sladký, má trochu ostrú chuť a v ústach sa ľahko roztopí.

Kto chce med upotrebiť na sladenie miesto cukru, ten nech ho povarí pri tichom ohni a počas varenia nech strčí niekoľko ráz do neho kus žeravého železa. Po odstavení medu vleje sa do 1 kilogrammu medu asi za jednu lyžicu čistého liehu (špiritusu), čím odnime sa všetka príchuť medu a môžeme ho upotrebiť bárs k jakému sladeniu, lebo očistený med je sladší jako cukor. Keď sa má med upotrebiť miesto cukru na zaváranie ovocia, vtedy ho treba aspoň dva razy ticho povariť a nechať dobre zhustnúť na teplej peci alebo ohništi.

Ukladanie hrušiek do medu. Najprv sa hrušky, ktoré uložiť chceme, na čisto ostruhajú. Ak sú veľké, môžu sa na štvrtky pokrájať. Na to sa vo vode zvaria, aby trochu zmäkly, potom sa uložia na plátno (sitko), aby úplne uschly. Potom dáme medu do hlinenej nádoby, necháme ho na teplom mieste tak dlho, až počne vrieť a vtedy ho odstavíme, prikryjeme mokrým plátnom, ktoré tak dlho necháme na nádobe, kým med úplne ochladne.

Hrušky nakladú sa potom do fľaše, na ne vleje sa pripravený med tak vysoko, že sú medom zaliate. Naplnenú fľašu vložíme do panvy vodou naplnenej a necháme ju znova vo vode povariť. Fľaše nakoľko možno, treba prikryť tak, aby žiadno povetrie (alebo aspoň čím menej) do fľaše neprechádzalo, k tomu sa obyčajne upotrebuje mechúr alebo papier pergamentový, ktorý sa má pred upotrebením do rumu namočiť.

Hrozná do medu uložená. Vezmeme 3—4 kilogramy pekných zdravých hroziem aj so stopkami. Dajme uvaríme dva kilogramy medu, do ktorého pridáme pol litra octu (vínového alebo medového), 3—4 gramy hrebíčkového korenia a toľko skorice. Takto smiešaný med necháme za 20 minút variť. Šupiny a peny s vrchu sobereme a med ešte za tepla vlejeme do nádoby, v ktorej sme hrozná prv prichystali, potom nádobu zaviažeme a keď vychladla, na suché a chladné miesto odložíme.

Odloženie všeliakého ovocia do medu. Vezmeme vykvapkaného alebo vytápaného medu a nalejme ho na vyberané, očistené a suché ovocie, ktoré sme do fláš k tomu určených naukladali a sice tak, aby med aspoň na prst nad ovocím bol. Keď fľašu dobre zaviažeme a na suché chladné miesto odložíme, ovocie sa na dlhý čas zachová.

DOPISY.

Abrahám (Prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom mi-
lom «Kreštane».

V nedeľu 31. októbra popoludní o 4. hodine, cieľom širšieho obznámenia Katolíckej Ludovej Jednoty, mali sme ľudové shromaždenie v našom katolíckom kruhu. Pri pohodlnom počaší sišlo sa na dvore kruhu asi 300 ľudí, najviacej mužských z Abrahámu, Majeichova a Gesta. Zo strediska nemohol sice k nám žiaden rečník prísť, čo nám veľmi ľúto bolo, za to ale aj naši domáci páni rečníci úplne vykonali svoju úlohu. Za predsedu

vyvolený bol jednohlasne osvietený pán gróf Mikuláš Esterházy. Ponevác ale tento pán pri otvorení shromaždenia nemohol byť prítomný, zahájil ho peknou rečou majcichovský pán farár Konštantín Orban. O významnosti, potrebe a úlohe Katolíckej Ludovej Jednoty rečnil potom náš všestranne obľúbený pán farár Anton Brázda. V dojímavej reči poukázal na organizovaných nepriateľov katolíckej cirkvi a celého kresťanstva, ničmenej i ľudu kresťanského na socialdemokratov, freimaurerov, slobodomyselníkov a iných nevercov. Proti týmto kresťanstvo a katolícky ľud brániť sa môžu len sdružením všetkých katolíkov v pevnej organizácii, akú máme v Katolíckej Ludovej Jednote. Preto aj každý seba povedomý kresťan a katolík pripojiť sa má ku tejto jednote. Po zaklúčení tejto reči ozvalo sa zo sto a sto hrdiel:

— Nech žije Katolícka Ludová Jednota!

Potom nasledovala veľavýznamná reč pána farára Konštantína Orbana, ktorý s mnohými príkladmi zo zásad a života socialdemokratov vziaťmi dokázal úplnú nemravnosť a neschopnosť socialdemokratov ku vedeniu a oblažovaniu ľudu. Ustávanie rečníka odmenilo obecnosť s častým hlasitým prizvukovaním. Úlohu rečníka o katolíckej tlači v poslednom okamžení prevzal pán Koloman Gresznárych, miestny pánsky nadlesný a vzdor krátkukej prípravy znamenite ju rozlúštil, zreteľne vyložiac, že každého kresťana katolíka povinnosťou je podporovať jedine noviny v čisto katolíckom duchu písané, predplácať a rozširovať len dobré spisy kresťanské, aby zlá a zkazonosná tlač týmto spôsobom ztratila pôdu a jej včulajší obrovský vplyv na verejnú mienku obyvateľstva. Obecnosť prijala reč so všestranným hlúčným schvalovaním.

Pod rečou pána Konštantína Orbana prišiel na shromaždenie i predseda osvietený pán gróf Mikuláš Esterházy a po reči pána Gresznárycha prekvapil nás všetkých s pekne vypracovanou slovenskou rečou o význame a výhodách samostatného obvodu colného pre hospodárov uhorských. Reč ačkoľvek jednala o predmetoch našemu ľudu ešte málo vysvetlených, vo svetle prednesených dôvodov spôsobila všestranne schvalovanie a oduševnenie.

Ku koncu náš pán farár vyzval obecnosť shromaždenia, aby z príležitosti 80-ročných narodenín jeho excellencie hlavného tovarníka grófa Zichyho, ktorý v ťažkých časoch sdrúžil katolíkov Uhorska a ešte vždy neunáveným vodcom je všetkých pohybov katolíckych, v holdujúcom úctyplnom pripise vyslovilo úprimné, oduševnené a povdačné blahoželania. Návrh tento prijatý bol s hlúčným oduševnením.

Pán predseda poďakujúc sa prítomným za početné súčasťenie sa, zaklúčil shromaždenie. Členovia shromaždenia všetci do posledného s radosťou podpísali potom gratulačné album a volajúc na zdar jeho excellencie osvietenému pánu hlavnému tovarníkovi grófovi Ferdinandovi Zichymu a Katolíckej Ludovej Jednote, rozišli sa pokojne.

Úfame sa, že toto shromaždenie rozmnoží údov abrahámskeho sdrúženia katolíkov a v susedných obciach bude začiatkom sjednotenia sa pod práporom Katolíckej Ludovej Jednoty. Daj to Bože!

Jedon prítomný.

Zo starovesského dekanského okresu (Spiš. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

Kňazi starovesského dekanátskeho okresu pod predsedníctvom pána dekana Petra Kravca v Lehnici držali svoje tohoročné jasenné zasadnutie. Celým zasadnutím znovu previeval duch kresťansko-sociálny. Michal Majerčák farár z Matašoviec tak šikovne a terajšiemu veku primerane vypracoval vytičený predmet «kňaz a politika», že za hodné uznali, aby tá práca bola celá v zápisnici zvečnená. V úplnom počte prítomní okresní kňazi vyniesli nasledujúce uzavretia: 1. Grófa Ferdinanda *Zichyho* z príležitosti jeho 80-ročným narodením pozdravujú. 2. Prosia hlavného slúžneho okresu, aby rozkázal, že by ohľadom verejného záujmu zatvorené boly krémy v nedeľu, vo sviatok a pri väčších schádzkach ľudu. 3. Prípís pošlú snemovní, aby tí kňazi, ktorých ročný plat doplnil sa do 1600 korún, pol železničnej karty dostali. 4. Všetko možné urobia, aby škodlivé (pohanské) pohrăbiny prestali. K podporovaniu «Našich Novín» obetovali zidení kňazi 20 korún. Jarné zasadnutie zase v Starej Vsi bude a tohoto hlavným predmetom má byť: časté sv. prijímanie.

Nemôžem tento dopis zakončiť bez spomenutia tohoto, že lehnický kostol je teraz už celkom v poriadku. Povala je teraz nie z desák zotletých, lež z tehiel na traversách, aj tri nové oltáre a socha sv. Antona ozdoby kostol. Miestny duchovný veľkú radosť má z toho, že požehnané sú snahy jeho k ozdoze domu Božieho.

Zostávam s úctou

Váš dopisovateľ.

Richvald. (Kristályfalu, Spiš. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto môjho dopisu v našom milom «Krešťane».

Všetko ku väčšej sláve božej!

Po dlhých letných prázdninách cteným čitateľom z novu môžem od nás dačo radostného sdeliť.

Naši údovia Jednoty Katolíckeho Ľudu dňa 24. októbra mali poradu, na ktorej sa pod predsedníctvom nášho duchovného radili o viacerých vážnych tak politických, ako aj hospodárskych veciach. Aj to uzavreli jednohlasne, že grófa Ferdinanda *Zichyho*, najodušev-

nenejšieho a obetivavého hlavného vodcu katolíckych pohybov z príležitosti jeho 80. ročných narodenín s povdačnosťou pozdravujú. Od terajška až do jary častejšie budeme mať také porady.

Náš katolícky mládenecký spolok obdarili najnovšie zase dvaja a síce jeden kňaz s 1 korunou a Anton Hromada farár v Bielompotoku s dvoma knižočkami. Pán Boh zaplať! S najväčšou povdačnosťou prijmem aj na ďalej tak akúkoľvek aj najmenšiu peňažitú podporu ako aj akúkoľvek dobrú slovenskú knihu. Spolkové knižky veľmi vďačne vypožičiame aj do bližších susedných obcí.

Na koľko len môžeme, radi by sme napredovať. Najde sa ale ešte — žiaľ Bohu — aj u nás jeden druhý taký starý zvyk, ktorý veru neozdobuje kresťanokatolíka. Rozumiem tu v prvom rade takzvané pohrăbiny, z ktorých veru neraz daktorý cestou tackajúť vráti sa domov. Pevne úfame ale, že to tiež už nebude dlho trvať. Najdú sa už — chvála Bohu — takí, ktorí nahliadnú, že je to hriešná a pohanská obyčaj, ktorú treba zanechať. Ten ktorý u nás prvý nerobil pohrăbiny, zaslúži, aby jeho meno zvečnené bolo. A to bol Bartolomej *Irha*. Sláva mu! Nasledujme ho!

Onedlho zaiste zase dačo napíšem.

Úd Jednoty a spolku.

K našemu vyobrazeniu.

Obrázok terajšieho čísla predstavuje nám panákov, ba ešte aj háklivu slečinku s hrncom, plechom, s varečkou a s iným kuchynským náradím v ruke. Čo to má znamenať? Hrozná mšla zpusťila sa na morskú loď. Nevidáť ani na dva kroky. Z boku, predku, zo zadku môže do nich druhá loď drgnuť v každom okamžení. Takou divou muzikou bránia si životy.

Odkazy redakcie.

T. K. S. Odporúčanie školy v budúcom čísle. List sme odovzdali na patričné miesto.

A. R. O. V patričnej veci ráčte sa rovno na pána dr. E. obrátiť.

B. S. F. Kalendár Katolíckej Ludovej Jednoty sa už rozposiela. Je veľmi pekný.

Kašlete? Bolia Vás prsá? Nebojíte sa, že na prsá ochoriete? Pozor! Dajte si hneď doniesť Örkény lipového mädu sirop, ktorý ulavuje kašľanie; zastavuje pluvanie krve, zvlášte roztápa šľajm, prekazuje nepríjemné nočné potenie a napravuje chuť k jedeniu, konečne donáša pokojný nočný odpočinok. Pri zchudlých vyzíablých deťoch zarovnak dobre účinkuje. Vzorná

Máte bol'asti?

Trpíte na lámku, pakostnicu, rheumu, bolenie zubov a hlavy? Prechladol ste alebo snád prievanom zapríčinil ste si nejakú chorobu. Oprobujte len bolásti ulevujúci, liečiaci, posilňujúci Fellerov Elsa-fluid. Ten je zvlášte dobrý. Tucat na prábu 5 korún. Feller lekárnik Štubica, Kostolná-ulica č. 18. (Záhreb. stol.)

flaška 3 koruny. Veľká flaška 5 korún, 3 veľké flšky 15 korún. Objednať treba výlučne s poštovou dobierekou v *Apoštol lekární Budapest, József körút 64. Sklad 76.*

Dobré chutnanie! Zdravý žalúdok máme, netrápi nás tlačenie a bolenie žalúdka, odkedy potrebujeme Fellerové Elsafiuid pilulky na prehnanie. To hovoria všetci, čo ich potrebujú. Probujte ich aj vy, bo ony skutočne riadia vyprázdnenie a podporujú trávenie. 6 škatuliek franko 4 koruny. Dorába jedine lekárník *Feller Štubica, Kostolná ulica 18. č. (Záhreb stol.)*

Pri kúpe mydla pozorujeme na dve veci: na dobrotu a váhu kusov. Najdrahšie mydlo na žiadan pád není vždy najlepšie, zvlášte cudzozemské mydlá ku praniu, pre vysoké ceny od dovozu, predávajú veľmi drahé, čo v žiadnom ohľade není oprávnené. Vždy preto aj ostane v platnosti to staré porekadlo, že najlacnejšie mydlo je najdrahšie, bo dobre nečistí a škodlivými súčiastkami hubí bielizeň.

Rozmary a žarty.

Kto dlhšie vydrží? Ťava i za päť dní bude pracovať bez vody.

— Zvláštne, ja som zase pravý opak toho.

*

Dobrá odpoveď. On bol krivý a ona škulavo hľadela. V jednej spoločnosti chcela domrzať:

— Nuž, pán sused, ako sa majú s týma ich nohama?

— Ale nuž tak, ako vidíte.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštana!»

Ceny potravných článkov.

V *Budapešti*, 12. novembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 28.85—29.90, stolnobelohradská K 28.70—29.70, peštianska K 28.80—29.70, banátska K 28.95—29.80. — *Raž*: prvotriedna K 19.70—20.00, druhotriedna K 19.50 do 19.60. — *Jačmeň*: prvotriedny K 14.75—14.95, druhotriedny K 14.40—14.60. — *Proso*: K —. do —. — *Ovos*: prvotriedny K 15.70—16.00, druhotriedny K 15.40—15.60. — *Kukurica*: K 14.80—15.00. *Repica*. K 26.25—27.30.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22.20	21.80	21.40	21.00	20.60	20.10	19.10

č.	7	7½	8
K	17.10	15.00	8.20

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6.10 hrubé K 6.30.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 22.00—22.50, fazuľa strakavá K 16.00— —. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 29.00—32.00, lúpaný K 45.00—54.00 — *Šošovica*: čistá K 25.00—36.00. — *Konopné semä*: K 18.00 do 19.00. — *Mak*: K 54.00—58.00. — *Rasca* (kmin): Kor. 107.00—108.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 184.00—185.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 159.00—160.00, 3-kusová K 162.00—163.00. vidiecka K —. —. — za 100 kilogr.

Ďatelínové semä: Červená ďatelina K —. —. —, lucerna jasnozrná K —. —. — za 100 kg.

Lekvár: srbský K 40—42, bosenský K 42.00—44.00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 22.50—23.00, srbské (100 kusové) K 22.50—23.00 po 50 kilogrammoch.

Spiritus: Rafinovaný odaneny vo veľkom 176.00 do 176.50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48.00—49.00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35.50, fiumánsky White Star (***) K 29.20 za 100 kilogr. so sudom.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6.50—7.00, žlté K 6.80—6.80 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 82.00 do 82.50, kockový K 84.00—84.50, žltý K 82.00—82.50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 96—100, od Tisy K 96—98, sedmohradské K 92—94 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2.50—2.60, k vareniu K 1.60—2.00 syr 14—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1.44—1.50 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1.60—2.80, sliepky na polievku K 3.30—4.30 za jeden pár.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na posteľ!

1 kg. sivé drapané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové posteľe z hustej tkaničky červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každá 80 cm. dlhá, 58 cm. široká, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K.; podhlavky 3 K., 3 K. 50 h., 4 K. Vývoz s postorou dobierekou od 12 K. počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdorma.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zasiavia najtuhšs migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekárni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárník Kispest. Pr 3 škatulkách zacielka franko.

Vážny oznam pre majiteľov koní!

Aby uhorskí hospodári všeliakými figlami rozšíreným odporúčaniam na lep nesadli a svoje peniaze nevyhadzovali za pokrovce, ktoré nevideli a ktoré vo všeliakých českých fabrikách shtovujú z kalmuku a barchetu, odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé, ako bunda teplé, uhorského dôroku pokrovce do obchodu zavedeme, ktoré sôdpovedajú všetkým nárokom objednávateľov.

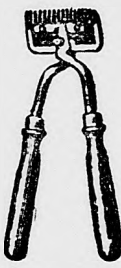

Výhodné ceny pre poľných hospodárov:

Veľký a široký pokrovec na kone cena 3 zlaté.

Najväčšej a najlepšej jakosti: cena 3 zl. 50 kr.

Už dva predmety na prábu objednaná zasielame franko na každú železničnú a poštovú stanicu.

Ku objednaným pokrovcom možno pripojiť «Rapide» nožnice na strihanie lichvy s náhradným nožom cena 1 zl. 60 kr. Pôvodné «Pegoet Freres» francúzske nožnice na strihanie koní zl. 2.20.

Výlučná adresa objednávania:

SOHR, rozposielajúca osada uhorských pokrovčov na kone SOMOGYSZILL.

Za dobrotu a povodnosť tovaru záruka.
Za nezodpovedné dáme zpiatky peniaze.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

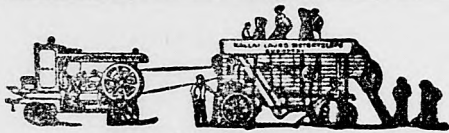
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje v mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj vrtimnosť!!
Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Lacné české perie.

5 kilo: nové tmavé driapané kor 9.60, lepšie 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor.— 24 kor.
Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijatie je pod tou vynimkou dovolenejšti sa poštové útraty vynahrada. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Na predaj

je majetok medzi Žilinou a Rajcom v obci Polusie (Trenčianska stol.), štvrt hodiny od železničnej stanice. Pozostáva zo 60 merie výsevu v jednom kuse, k tomu dom s dvoma izbami, kuchyňa, maštale, šopa, ovčiaren, sýpka, komory humná s dvoma stodolami, stromová zahrada, dve lúky v humeniach, k tomu patriace obecne a účastinárske hory a pastvy v cene 13.000 zlatých. Po splatení dvoch trentín, jedna sa ponehá na splácky. Blížší vývod podá rychtár o. ce.

Papuče

ku bližšej sa zime najvibornejšie papuče dostať u Rudolfa Formánek v Lisej (Fehérhalom, Trencsém.) Ceni:

Veľké cugové, šnorovacie, gombikové — K 4.—
Malé — — — K 2—2.80
Komótky — — — K 2.40
Čižmy — — — K 7—8.—

Pri objednávke prosím udať dĺžku nohy v centimetroch, alebo číslo topánok. Obuv je z domáceho súkna.

Singerové

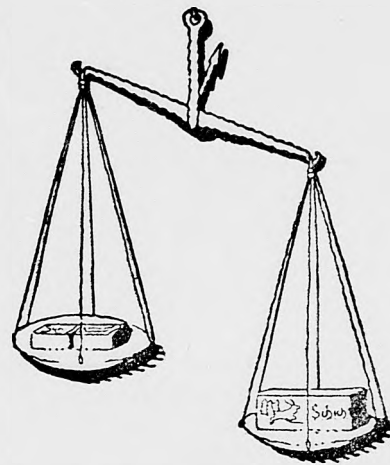

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Na dobrotu cenu a váhu

zvláštny pozor treba dávať pri kúpe a porovnaní mydla. Neni na svete mydla, ktoré by sa porovnať dalo s dobrými vlastnosťami

Schicht mydla

Vyznačujú ho: čistota-sila prania a ceny.

Kašlete? Bolia vás prsá?

Nebajte sa, že ochoriete na plúca? Pozor! Hneď si dajte doniesť Orkény I po-veho mádu sirop, ktorý utišuje kašeľ, zvlášte rozpúšťa

šlajm, zastavuje oslobujúce nočné potenie, napravuje chuť k jedeniu a prináša pokojný nočný odpočinok. Dobré pôsobí aj pri slabých denglavých deťoch. Vzorňa flaška 3 koruny, veľká flaška 5 korún, 3 veľké flašky 15 korún franko. — K objebnaniu s poštovou dobierkou v „Apoštof“ lekárni Eudapest, VIII. ok., József-körut 64. Sklad 76. 2

Osožné a chytré prevedenie parcellovenia.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovenia a ku tomuto cieľu udelovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovenia (rozumie sa prácami právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovenia ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kertlet Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovenia. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbavia sa všetkých starostí parcellovenia 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodovnenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.